

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 30. července 2014 č. 635

Vyjádření vlády

k návrhu Obvodního soudu pro Prahu 8 na zrušení ustanovení § 264 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, vedenému pod spisovou značkou Pl. ÚS 15/14

Na úvod svého vyjádření vláda konstatuje, že návrh Obvodního soudu pro Prahu 8 na zrušení § 264 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), vedený pod spisovou značkou Pl. ÚS 15/14, postrádá relevantní ústavněprávní argumentaci, respektive zcela pomíjí základní postuláty právní nauky, jakož i závěry vyplývající z judikatury Ústavního soudu.

Jedním ze základních prvků právního státu je zásada spravedlivého procesu vyjádřená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Právní předpisy a rozhodovací praxe orgánů veřejné moci má být s principem spravedlivého řízení v souladu. V dané věci však vláda neshledává jediný důvod, proč by mělo být navrhovatelem napadené ustanovení § 264 odst. 1 trestního řádu vyhodnoceno jako rozporné s ústavním pořádkem.

Jedním ze zásadních principů trestního řízení je pak návrhem napadené oprávnění odvolacího soudu vyslovit vůči soudu I. stupně závazný právní názor a rovněž tomuto soudu nařídit provést úkony a doplnění (§ 264 odst. 1 trestního řádu). Vláda v této souvislosti připomíná, že tuto zásadu považuje právní nauka, jakož i Ústavní soud za záruku realizace práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a nikoliv naopak (viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 615/01 ze dne 20. 3. 2002). Ústavní soud též považuje nerespektování právního názoru odvolacího soudu za porušení principu dvojinstančnosti soudního

rozhodování, což je v důsledku porušení ústavního pořádku (viz např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3316/09 ze dne 4. 11. 201, usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 505/02 ze dne 16. 4. 2003, nebo usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 211/03 ze dne 17. 12. 2003)

Ústavní soud se vyjádřil také k mezím oprávnění soudu vyššího stupně a konstatoval, že z hlediska ústavních záruk nesmí uplatnění instanční pravomoci kolidovat s žádnou ze zásad spravedlivého procesu a odvolací soud není oprávněn nařizovat změnu v hodnocení důkazů. Instanční cestou nelze vnutit nižšímu soudu vlastní hodnocení důkazů (viz zejména nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 608/06 ze dne 29. 4. 2008, bod 14 a tam uvedená judikatura, nebo obdobně nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 254/08 ze dne 18. 11. 2008 nebo také nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1104/08 ze dne 19. 3. 2009)

Vláda má za to, že z výše uvedeného stručného přehledu relevantních rozhodnutí Ústavního soudu je zřejmé, že není pochybnost o ústavnosti zásady vyjádřené v § 264 odst. 1 trestního řádu s tím, že její uplatňování musí dostát ústavním mezím. Ustanovení samotné je tedy nikoliv porušením práva na spravedlivý proces, ale jeho vyjádřením. Případné porušení procesních práv účastníků řízení například právě nedodržení ústavních mezí uplatňování zásady podle v § 264 odst. 1 trestního řádu v konkrétním soudním řízení není důvodem pro zrušení tohoto ustanovení.

S ohledem na výše uvedené má vláda za to, že by měl Ústavní soud návrh vyhodnotit jako zjevně neopodstatněný, případně jej zamítnout.